

SKÚSENOSTI Z BOJOVÉHO STMELENIA

Pri plnení rozhodujúcich úloh bojovej a politickej prípravy vystupuje stále viac do popredia problematika bojového stmelenia ako jeden z rozhodujúcich predpokladov zvyšovania úrovne bojovej a mobilizačnej pripravenosti vojsk.

Skúsenosti získané pri plnení úloh bojového stmelenia u zväzkov, útvarov a jednotiek dokazujú, že akékoľvek nedocenenie týchto otázok sa obzvlášť negatívne odráža v kvalite pripravenosti vojsk na plnenie bojovej úlohy. Naopak vysoká organizácia a každodenné efektívne plnenie výcvikových úloh bojového stmelenia má pozitívny vplyv na stúpajúcu úroveň a kvalitu bojovej pripravenosti vojsk.

Z ustanovení predpisu Mob-1-4/1 vyplýva, že **bojové stmelenie je súhrn opatrení vykonávaných v mieri a v priebehu zmobilizovania s cieľom pripraviť jednotky a útvary na úspešné splnenie bojových úloh.**

Z formulácie zároveň vyplýva, že **základ úspechu** bojového stmelenia pri zmobilizovaní sa vytvára už v mierovom živote pri plnení každodenných úloh bojovej a politickej prípravy, v príprave veliteľov, štábov a vojsk. Rozhodujúci vplyv na organizáciu, obsah a pripravenosť na plnenie výcvikových úloh bojového stmelenia má aj kvalita spracovanej základnej dokumentácie pre riadenie a všestranné zabezpečenie bojového stmelenia. K tomu sa na jednotlivých stupňoch velenia spracúvajú **Plány bojového stmelenia** so stanoveným obsahom, ktoré sú zároveň súčasťou plánov zmobilizovania a uvádzania zväzkov a útvarov do vyšších stupňov bojovej pohotovosti.

Pri spracúvaní týchto plánov treba sústrediť úsilie na prípravu reálnych podkladov. Na základe skúseností vystupujú ako limitujúce podklady z priestorových možností rozmiestnenia vojsk, z potrieb predpokladaných presunov, materiálneho a technického zabezpečenia a najmä z kapacity a možností učebnej a výcvikovej základne.

Vychádzajúc z toho, že ciele bojového stmelenia, formy výcviku a prostriedky na ich dosiahnutie sú pre všetky mobilizované zväzky a útvary v základných princípoch prakticky rovnaké, rozdiel sa javí práve v priestorových a kapacitných možnostiach učebnej a výcvikovej základne, z hľadiska dislokácie útvarov.

Z týchto príčin treba spracovateľov viesť k dôslednej príprave podkladov a prepočtov možností učebnej a výcvikovej základne s potrebami výcviku vojsk.

Pre organizované splnenie úloh bojového stmelenia útvarov a zväzkov so zníženými a rámcovými počtami pri prechode z mierového na vojnový stav sa musí venovať osobitná pozornosť účelnému rozdeleniu okruhov, armádnej a zväzkovej výcvikovej základne a jej efektívnemu využitiu.

Nácviky a cvičenia v rámci bojového stmelenia sa pritom plánujú vykonávať na posádkových, tankových a delostreleckých strelniciach, cvičištiach vedenia bojových vozidiel a ďalších objektoch učebnej a výcvikovej základne, ktoré sa včas pripravujú s ohľadom na potrebnú plánovanú kapacitu a priechodivosť.

Ak je to nepostrádateľné, predpokladá sa aj využitie dodatočne vyčlenených pozemkov a ich potrebné vybavenie, ktoré sa plánuje vopred vnútri, alebo v blízkosti priestorov zmobilizovania (sústredenia) útvarov. Pritom treba uvažovať s najzložitejším variantom skrytého doplnenia vojsk, kde vystupuje do popredia aj požiadavka maximálneho utajenia plnenia výcvikových úloh vojskami. Pre tento variant treba prakticky väčšinu výcviku vykonávať na stávajúcej učebnej a výcvikovej základni, preto je reálny výpočet potrieb a možností prípravy vojsk na výcvikových zariadeniach, jedným z dôležitých a limitujúcich predpokladov kvalitného spracovania plánov bojového stmelenia.

Pri vlastnom plánovaní jednotlivých výcvikových úloh treba maximálne zladíť prípravu veliteľov a štábov s výcvikom vojsk a pridelením učebnej a výcvikovej základne. Pritom treba vychádzať zo zachovania metodickéj postupnosti v príprave jednotiek a zabezpečenia komplexného precvičenia stanovenej tematiky.

Tieto otázky v metodike spracovania základnej dokumentácie bojového stmelenia boli aj obsahom ukážkového spojeneckého zamestnania jeseň-86.

Názory na obsah jednotlivých etáp bojového stmelenia boli ujednotené a ukázané na konkrétne spracovanej dokumentácii bojového stmelenia v podmienkach tankového zväzku a jeho motostreleckého útvaru.

Forma a obsah týchto dokumentov boli odporúčané pre ďalšie využitie vo vojskách a zahrnuté v **Pomôcke** organizácie druhej etapy bojového stmelenia vydanej SBP/FMNO (č. j. 0070724), ktorá rieši skúsenosti z vojskovej praxe a uvádza príklady spracovanej dokumentácie bojového stmelenia na stupni útvaru a zväzku.

Jej realita bola preverená aj na ostatnom mobilizačnom cvičení tankového zväzku, kde stanovené princípy plne zodpovedali cieľom bojového stmelenia v príprave vojsk na plnenie stanovených úloh.

V súlade so základnými ustanoveniami Mob-1-4/1 je spracovanie úloh bojového stmelenia časovo určené nástupom prvých záloh s jeho pokračovaním až do začatia bojovej činnosti. Pritom sa vzhľadom na stanovené ciele a dosiahnutie lehoty pohotovosti útvarov a zväzkov **delí na prvú a druhú etapu bojového stmelenia s príslušnou charakteristikou plnenia výcvikových úloh.**

K rozhodujúcim úlohám **prvej etapy** bojového stmelenia patria:

- prijatie záloh a techniky z národného hospodárstva, ich zaradenie a vytvorenie jednotky,
- prevzatie a zvládnutie pridelených zbraní a techniky, funkčných povinností podľa predurčenia a opatrení bojového zabezpečenia,
- príprava zbraní, techniky a materiálu na bojové použitie s dôrazom na zvládnutie obsluhy, najmä novej techniky,
- overenie pripravenosti vojakov zo zálohy na plnenie funkčných povinností a kontrola doplnenia jednotiek vojakmi, technikou a materiálom formou poradových prehliadok v rámci práporu (oddielu).

V súlade s týmito úlohami, treba pri plánovaní prvej etapy bojového stmelenia brať do úvahy kádrové, materiálne, technické a iné podmienky útvaru, na základe ktorých plánovať metódu a postup pri plnení jednotlivých opatrení.

V rámcových jednotkách je spravidla u rotý predurčený veliteľ roty s malým počtom poddôstojníkov a vojakov. Tvoria jadro budúcej jednotky, ktorú musia v priebehu mobilizácie vytvoriť. Od nich závisí, ako bude jednotka v prvých počiatkoch plniť stanovené úlohy. Preto treba plánovať plnenie prvých opatrení za ich riadenia.

Aj keď základným spôsobom bojového stmelenia je výcvik v jednotkách, treba do ich naplnenia a príchodu veliteľov zo zálohy plánovať a uskutočňovať výcvikové opatrenia na pracoviskách.

Prvopočiatočné pracoviská veliteľa roty na prijatie vojakov zo zálohy a výkonného praporčíka na dostrojenie a vyzbrojenie podľa funkčného zaradenia majú rozhodujúci predpoklad organizovaného vytvárania jednotky. Na ďalších pracoviskách, bez ohľadu na príslušnosť k jednotke, pod vedením kádrového poddôstojníka alebo vojaka, sa v pracovných skupinách zoznamujú s trvale platnými signálmi, prispôbujú si výstrojné súčiastky, odkonzervujú zbrane s rozbornou a zbornou, plnia opatrenia OPZHN a ďalšie druhy príprav.

Príchodom veliteľov zo zálohy prechádza plnenie výcvikových opatrení z výcviku na pracoviskách do výcviku v družstve, čate a rote. Pritom treba, aby títo najnižší velitelia zo zálohy mali vopred pripravené pokyny pre svoju činnosť a písomné prípravy na vedenie plánovaných zamestnaní vo svojej jednotke.

Osvedčilo sa tieto opatrenia zapracovať do pracovných plánov a pokynov pre činnosť týchto veliteľov, ktorí na ich základe a krátkej príprave veliteľom jednotky, sa pomerne rýchlo orientujú v plnení úloh.

Takýmto spôsobom organizovaný začiatok plnenia počiatočných výcvikových opatrení má rozhodujúci význam pre úspešné plnenie ďalších a zložitejších úloh bojového stmelenia, čo vyplýva zo zachovania metodickéj postupnosti v príprave veliteľov a jednotiek.

V závere plnenia úloh prvej etapy bojového stmelenia sa ukázalo potrebným vykonať poradové prehliadky, s cieľom náročnej preverky organizácie a predpísanej vybavenosti jednotiek. Spravidla sa uskutočňujú v prápore (oddiele), pod vedením veliteľa útvaru a jeho štábu.

Poradovou prehliadkou sa v podstate prvý raz komplexne preverí naplnenosť a vybavenosť jednotky s možnosťou pomerne rýchleho odstránenia nedostatkov. Okrem toho sa zisťuje dosiahnutý stupeň bojovej stmelenej jednotiek na základe splnenia stanovených opatrení. Z výsledkov možno vyhodnotiť kvalitu splnenia opatrení prvej etapy bojového stmelenia a upresniť ďalší priebeh plnenia úloh v druhej etape bojového stmelenia so zameraním výcviku na odstránenie zistených nedostatkov.

Po splnení všetkých opatrení prvej etapy bojového stmelenia musí **útvár dosiahnuť pohotovosť na vykonanie manévru pre vyvedenie pred možnými údermi nepriateľa do menej ohrozených priestorov**. Zároveň musí byť **prípravený na presuny a plnenie bojových úloh v zostave jednotiek**.

Na plnenie týchto opatrení bezprostredne nadväzujú výcvikové úlohy **druhej etapy bojového stmelenia s cieľom pripraviť útvary a zväzky pre úspešné plnenie bojových úloh**.

Úlohy druhej etapy bojového stmelenia sú stanovené pre útvary v rozsahu **siedmich výcvikových dní**, nehľadiac na ich rozličný čas mobilizačných pohotovostí. Z toho vyplýva, že u útvarov s neskorším časom pohotovosti sa stanovené úlohy prvého alebo ďalších výcvikových dní plnia v rámci výcvikových opatrení prvej etapy bojového stmelenia. Pritom je sledovaný cieľ dosiahnuť rovnakú hodnotu útvarov, splnením plného rozsahu stanovenej prípravy veliteľov, štábov a vojsk.

K rozhodujúcim úlohám **druhej etapy** bojového stmelenia patria

v prvom dni:

- ostré streľby z pridelených zbraní,
- zladenie družstiev a čiat na vedenie boja,
- vodenie bojových vozidiel,
- začatie zladenia rôt formou takticko-poradových cvičení;

v druhom dni:

- skončenie zladenia rôt formou taktických a odborne taktických cvičení,
- dokončenie strelieb z bojovej techniky,
- vykonanie nácvikov rádiové prevádzky;

v nasledujúcich dňoch:

- bojové stmelovanie práporov (oddielov) na takticko-poradových a taktických cvičeniach s bojovou streľbou,
- príprava plukov na takticko-poradových, taktických a odborno taktických cvičeniach,
- stmelovanie štábov formou štábnych nácvikov v teréne so spojovacími prostriedkami,
- bojové zladenie štábu zväzku so štábnymi útvarov formou dvojstupňových veliteľsko-štábnych cvičení so spojovacími prostriedkami v teréne.

Po splnení opatrení prvej etapy bojového stmelenia v posádkach a vykonaní poradových prehliadok sa nám osvedčilo, najmä pri práporných stmelovacích cvičeniach, vyviesť jednotky do VVP. Tam plánujeme v plnom rozsahu vykonať výcvikové úlohy druhej etapy bojového stmelenia. Tento spôsob prípravy sa maximálne približuje mobilizačným podmienkam a zabezpečuje intenzívny výcvikový proces s plným využitím zariadení učebnej a výcvikovej základne, ktoré tento priestor poskytuje.

Pri výcviku v posádkach v rámci plnenia úloh prvej etapy bojového stmelenia, precvičujeme základné výcvikové opatrenia v streľbách, vodení bojových vozidiel a OPZHN s cieľom počiatočného zladenia družstiev, osádok, obslúh a čiat. Dôraz taktike kladieme na mobilizačný príjem záloh a formovanie jednotky v súlade so základnými mobilizačnými opatreniami, vrátane uskutočnenia poradových prehliadok na záver prípravy v posádkach.

Pri presunoch po železnici sa nám darí na pomerne dobrej úrovni precvičiť plnenie úloh prípravy a vykonávania vojenských prevozov pod taktickým námetom.

Rozhodujúca oblasť prípravy vojsk je však plnená vo VVP. Tu postupne formou takticko-poradových a taktických cvičení čiat a rôt, ako i ďalších komplexných zamestnaní dosahujeme bojové stmelenie čiat a rôt.

Vyvrcholením poľnej prípravy stmelovacích jednotiek sú práporné takticko-poradové a taktické cvičenia s bojovou streľbou, čím dosahujeme plnohodnotné stmelenie práporov. Najväčším kladom týchto cvičení je kvalitné precvičenie a zdokonalenie vojsk v činnosti pri zbraniach a technike, s dosiahnutím pomerne hodnotných znalostí veliteľov vo velení jednotkám v boji.

V ďalšom **po návrate do posádok** prebieha sústredené ošetrovanie a ukladanie techniky podľa osobitného plánu.

V závere stmeľovacieho cvičenia velitelia vyhodnotia každého príslušníka stmeľovacieho celku, jeho schopnosti plniť úlohy podľa predurčenia, ktoré sa zakladá a slúži pre konkrétnu tvorbu jednotiek rozvíjaného alebo vytváraného útvaru.

Pri VŠC zväzkov a útvarov s čiastočným vyvedením vojsk, je príprava jednotiek obdobná s tým rozdielom, že po splnení úloh druhej etapy bojového stmeľovania a vykonaní taktických cvičení s bojovou strelbou, sa v ďalšom jednotky plne zúčastňujú cvičení v súlade s taktickým námetom.

Hlavné úsilie pri týchto cvičeniach sústreďujeme na praktické splnenie cieľov zdokonalenia vedomostí a návykov veliteľského zboru pri práci v teréne a skutočnému vedeniu jednotiek v boji.

Taktická činnosť veliteľov štábov a vojsk je riadená a plnená v súlade s rozhodnutiami cvičiacich veliteľov a k tomu prispôsobených rozohľadov operačných a taktických situácií. Činnosť nepriateľa je značkováná v maximálnych možnostiach, čo vytvára v súhrne podmienky pre kvalitné precvičenie a zvládnutie stanovených cieľov. Dôležitým prvkom je aj praktické riadenie jednotiek veliteľmi, s využitím spojovacích prostriedkov v zložitých bojových situáciách a terénnych podmienkach. Týmto veliteľia získavajú tie najpotrebnejšie praktické skúsenosti vo vedení a vojská schopnosť plniť bojové úlohy v súlade s taktickou situáciou a rozhodnutím veliteľov.

V obsahu a organizačných zásadách takto plánovanej a uskutočňovanej prípravy veliteľov, štábov a vojsk, sú v plnom rozsahu zapracované organizačno-metodické princípy, ktoré boli stanovené na ukázkovom spojeneckom zamestnaní Jeseň-86.

Zároveň sme u veliteľského zboru zväzkov a útvarov nadobudli dostatok potrebných poznatkov a skúseností organizovať výcvik podľa zásad a požiadaviek bojového stmeľovania s maximálnym priblížením bojovým podmienkam.

Kritériom posúdenia správnosti praxe uplatňovanej v mierovom výcviku vojsk bola aj previerka bojovej pohotovosti a mobilizačné cvičenie tankového zväzku, ktoré prakticky preverili pripravenosť veliteľov, štábov a vojsk z plnenia úloh bojovej a mobilizačnej pohotovosti.

Dosiahnuté výsledky potvrdili, že je možné v praxi plne realizovať závery a odporúčania z ukážky Jeseň-86.

Spracovaná a upresnená dokumentácia bojového stmeľovania podľa uvedených zásad, vytvorila potrebné podmienky na preverovanie zväzku a podriadených útvarov pre kvalitné splnenie stanovených úloh. Zároveň potvrdila aj skutočnosť, že mierová príprava veliteľov, štábov a vojsk s maximálnym uplatňovaním výcvikových princípov bojového stmeľovania vytvára veľmi dobré predpoklady pre kvalitné zvládnutie úloh bojovej a mobilizačnej pohotovosti.

Pri praktickej činnosti vojsk na mobilizačnom cvičení sa preukázalo, že jednotky, v ktorých bol predošlý stmeľovací výcvik uskutočňovaný podľa nových zásad, dosahovali o stupeň lepšie výsledky vo všetkých druhoch príprav. Podmienila to aj lepšia pripravenosť týchto veliteľov organizovať a riadiť bojové stmeľovanie v stanovených normách. Stupeň ich mierovej prípravy umožňoval plniť výcvikové úlohy efektívnejšie s potrebnou znalosťou a skúsenosťami už precvičovanej problematiky.

Potvrdilo sa, že premysleným plánovaním tematiky a úmerným rozdelením času na výcvik, ošetrovanie techniky, prípravu zamestnaní a odpočinok sa vytvárajú podmienky pre organizované a rovnomerné plnenie úloh. Ako optimálne sa osvedčilo cvičiť 10 hodín denne, okrem záverečných taktických cvičení s prechodom na noc a zvyšok pracovného času vyčleniť na všestrannú prípravu plnenia úloh budúceho dňa.

Jedna z rozhodujúcich podmienok kvalitného každodenného výcviku jednotiek, ktorá vystupovala do popredia, bola cieľavedomá príprava veliteľského zboru na všetkých stupňoch vedenia.

Táto požiadavka vyplynula najmä z nedostatkov v teoretickej a praktickej príprave veliteľov a odborných funkcionárov zo zálohy, ktorí sa v dlhšom období nezúčastnili žiadnych vojenských cvičení. Taktiež pri štábných nácvikoch a veliteľsko-štábnom cvičení sa u časti funkcionárov štábu zväzku a útvarov prejavovali slabé znalosti pri praktickej veliteľskej činnosti v teréne, najmä však pri organizácii a vykonávaní súčinnosti, k čomu bolo treba prijímať zásadné opatrenia. Výraznejšie sa tieto problémy prejavovali u dôstojníkov zo zálohy zaradených na štábne funkcie.

Pre odstránenie týchto nedostatkov treba v pravidelnej veliteľskej príprave všetkých kategórií veliteľského zboru rozhodnejšie učiť funkcionárov plniť úlohy vyplývajúce z predurčených funkcií s dôrazom na prácu v teréne. Vo všetkých formách prípravy záloh podstatne kvalitnejšie s veliteľským zborom precvičovať problematiku ich prípravy na vedenie poľného výcviku u podriadených jednotiek.

Výsledky mobilizačného cvičenia taktiek potvrdili, že rozhodujúci vplyv na bojovú zladenosť jednotiek majú **taktické cvičenia s komplexne precvičovanými otázkami všestranného zabezpečenia boja s vyvrcholením v práporných taktických cvičeniach s bojovými streľbami**. Pri ich vykonávaní veliteľia nadobúdajú potrebné skúsenosti v riadení paľby a pohybu jednotky, aj keď pri týchto cvičeniach sa vyskytovali nedostatky v riadení paľby, najmä u veliteľov zo zálohy. Z toho vyplýva požiadavka, že pri streleckých nácvikoch a taktických cvičeniach, najmä na stupni čaty a roty treba podstatne dôslednejšie precvičovať riadenie paľby najnižšími veliteľmi. Zároveň treba k týmto otázkam zamerať veliteľskú prípravu a organizovať inštruktáže a nácviky s veliteľským zborom na plastických stoloch a v teréne.

V priebehu plnenia úloh bojového stmelenia bola pripravenosť vojsk a zladenosť jednotiek hodnotená podľa všetkých ukazovateľov bojovej a politickej prípravy v súlade s platnými predpismi a výcvikovými dokumentami, čo zabezpečilo náročnosť v prístupe na plnenie výcvikových úloh.

Úspešné plnenie stanovených cieľov bojového stmelenia bolo pozitívne ovplyvňované aj každodenným cieľavedomým organizovaním a uskutočňovaním **straníckopolitickej práce**, ktorá bola zameraná na mobilizáciu ľudí pre kvalitné vykonanie každého zamestnania. To sa prejavilo v efektívnom plnení úloh bojovej prípravy a pri upevňovaní organizovanosti života a disciplíny jednotiek. Osobitne efektívnou sa preukázala pravidelná individuálna práca s veliteľmi jednotiek, pre zvýšenie ich schopnosti riadiť vojenské kolektívy s dôrazom na rozvoj iniciatívy a rast pocitu zodpovednosti cvičiacich.

Straníckopolitická práca s vysokou konkrétnosťou a presným zameraním na ovplyvnenie rozhodujúcich oblastí prípravy vojsk **významne prispela pre úspešné splnenie stanovených úloh**.

Patričná pozornosť bola venovaná aj **materiálnemu a technickému zabezpečeniu poľného výcviku**. Bol navedený režim v ubytovaní, stravovaní, dopĺňovaní PHM a zabezpečení služieb pre vyvedenie vojska. Nedostatky sa prejavovali v malých skúsenostiach a návykoch najmä dôstojníkov a práporčikov zo zálohy v riadení tylových jednotiek a služieb. V počiatočnom období bolo na nižšej úrovni riadenie čiat tylového zabezpečenia náčelníkmi štábov práporov, čomu sa v mierovej službe a vo veliteľskej príprave venuje malá pozornosť. To zároveň umocňuje potrebu viac diferencovať prípravu aj tejto kategórie veliteľského zboru na plnenie funkčných povinností podľa predurčenia.

Ošetrovanie techniky v priebehu bojového stmelenia bolo zahrnuté do plánov cvičiacich jednotiek a bolo pravidelne vykonávané pod vedením veliteľov, k čomu technické orgány efektívne využívali dielenské prostriedky. Táto denná starostlivosť o techniku sa kladne prejavila v jej minimálnej poruchovosti a spoľahlivosti pri výcviku.

Aj tým sa pozitívne potvrdilo riešenie úmerného rozdelenia času na výcvik a jeho dokonalú všestrannú prípravu, čo vytváralo základné predpoklady pre každodenné efektívne plnenie úloh bojového stmelenia.

Náročnosť pri plnení týchto úloh bola spojená so **starostlivosťou o ľudí** v materiálnom zabezpečení a pri riešení ich osobných potrieb.

Plnenie týchto základných otázok v riadiacej a organizátorskej práci veliteľov, v ich dokonalej príprave, s cieľavedomou rozvíjanou straníckopolitickou prácou a všestranným materiálnym zabezpečením malo vysoko pozitívny **vplyv na morálny a politický stav cvičiacich vojsk**.

Potvrdilo sa, že len činnosť, ktorá je riadená plánovite a premyslene na všetkých stupňoch velenia, zabezpečí vo všetkých oblastiach organizované a kvalitné plnenie stanovených úloh.

Skúsenosti dokázali, že príprava veliteľov, štábov a vojsk v mieri maximálne približná bojovým podmienkam a úlohám bojového stmelenia vytvára reálne predpoklady pre získanie potrebných návykov riadiť a plniť výcvikové úlohy bojového stmelenia s požadovanou úrovňou.

V tomto spôsobe prípravy vojsk príslušníci VVO získali dostatok skúseností, čo potvrdzujú aj výsledky dosiahnuté pri mobilizačnom cvičení tankového zväzku.

Pozitívne možno hodnotiť aj uplatnenie poznatkov a záverov ukázkového spojenecského zamestnania jeseň-86, ktorých zapracovaním do dokumentácie a využitím vo výcviku vojsk došlo k podstatnému zlepšeniu plnenia úloh bojového stmelenia.

Zároveň však bojové stmelenie ako každú inú činnosť treba aj v našich podmienkach pravidelne vylepšovať s tvorivým využitím nových názorov a skúseností tak, aby plnilo stále efektívnejšie svoj cieľ zvyšovania úrovne bojovej a mobilizačnej pohotovosti štábov, zväzkov a útvarov, s ich dokonalou prípravou na úspešné plnenie bojových úloh.